

Ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma 2023-2025

Pohjois-Karjala

Nuorisovaltuusto 13.12.2022

Ellinoora Ojala

Ennaltaehkäisevän päihdetyön asiantuntija

Siun sote

ellinoora.ojala@siunsote.fi

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä

24.4.2015/523

- **Kunnan ja hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön tehtävät:**
 - Päihdeolojen seuranta ja niistä tiedottaminen
 - Päihdehaitoista viestiminen yksilöille ja väestölle
 - Ehkäisevän päihdetyön toimien ja osaamisen edistäminen eri hallinnonalueilla
 - Yhteistyö ja toimien yhteensovittaminen viranomaisten, tupakka- ja alkoholilain noudattamisen valvonnan sekä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa
 - Ehkäisevä päihdetyön liittäminen osaksi hyvinvointikertomuksia ja –suunnitelmia
 - Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen päihteiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi
- Hyvinvointialue **tukee alueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä ja huolehtii ehkäisevän päihdetyön tehtävistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.**

Taustaa

- Ehkäisevän päihdetyön perusrakenteisiin kuuluu ehkäisevää päihdetyötä ohjaava suunnitelma, joka linjaa alueen tavoitteista ja toimenpiteistä ehkäisevään päihdetyöhön liittyen
- Tarkoituksena tuoda suunnitelman muotoon erityisesti kuntien ja hyvinvointialueen ***lakisääteiset EPT-tehtävät ja ehkäisevän päihdetyön ajankohtaiset kehittämistoimet sekä tutkittuun tietoon perustuvat toimet***

Pohjois-Karjalan
hyvinvointistrategia
2020-2025
(Maakuntaliitto)

Hyvinvointistrategian
toimintasuunnitelma

Kuntastrategia

Kunnan
hyvinvointikertomus ja
-suunnitelma

Mahdollinen kunnan
tarkennettu EPT-
suunnitelma
(Joensuu, Liperi)

Siun soten/
Hyvinvointialueen
strategia

Hyvinvointikertomus
2022
Hyvinvointisuunnitelma
puuttuu

Alueellinen
ehkäisevän
päihdetyön
toiminta-
suunnitelma

*EPT-suunnitelma tuo
yksityiskohtaisemmalle
tasolle muissa
asiakirjoissa kirjattuja
asioita*

Ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelman laadintaprosessi

- Työstäminen aloitettu 5/2022
- Pohjalla tiedot maakunnan, Siun soten ja kuntien hyte-suunnitelmista ja vastaavista asiakirjoista
- Pohjois-Karjalan EPT-verkoston kommentit ja käsittely: 10-11/22
 - Kunnat
 - PKSotu, Kansanterveyden keskus, P-K:n syöpäyhdistys, Pelituki
 - AVI
 - Poliisi
- Siun soten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmässä käsittely 14.11.
- Vaikuttamistoimielimet 12/2022
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan käsittely 12.1.2023

Nostoja ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelmasta

- Suunnitelman alkuosiossa kuvattu ehkäisevän päihdetyön rakenteet kunnissa ja hyvinvointialueella sekä päihteiden käytön nykytilanne ikäryhmittäin
- Kehittämistarpeet:
 - Päihteiden käytön, tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön sekä rahapelaamisen vähentäminen tavoitteena kaikissa ikäryhmissä
 - Ennaltaehkäisyn näkökulmasta tärkeä kohdentaa toimia lapsiin, nuoriin ja perheisiin
 - Lapset ja nuoret: kaikki päihteettömyyteen tukeminen, erityishuomiona nikotiinituotteet ja kannabis
 - Työikäisillä ja ikäihmisillä päihteettömyyteen ja kohtuukäyttöön kannustaminen (erityisesti alkoholi)
 - Päihteisiin liittyviin asenteisiin vaikuttaminen (nuoret, aikuiset)
 - Saatavuuden rajoittaminen ja alaikäisille välittämiseen puuttuminen

Kouluterveyskysely, muutokset 2019-2021

%-luku vuoden 2021 tulos

 tilanne pysynyt ennallaan

 vähentynyt

 lisääntynyt

	8.-9. lk		Lukio 1.-2. vuosi		Ammatillinen oppilaitos 1.-2. vuosi	
	pojat	tytöt	pojat	tytöt	pojat	tytöt
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista.	8 % 	5 % 	7 % 	5 % 	21 % 	13 %
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa.	9 % 	8 % 	12 % 	14 % 	30 % 	19 %
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta.	12 % 	6 % 	6 % 	5 % 	32 % 	19 %
Nuuskaa päivittäin.	6 % 	2 % 	3 % 	2 % 	13 % 	3 %
Pelaa rahapelejä viikottain.	7 % 	1 % 	6 % 	1 % 	9 % 	1 %
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa.	4 % 	4 % 	7 % 	5 % 	5 % 	9 %
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran.	7 % 	6 % 	10 % 	9 % 	11 % 	14 %

Nostoja ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelmasta, toimenpiteet

Painopistealue 2: viestintä

- Kouluterveyskyselyn tuloksista tiedotetaan
- Päihdehaittoja koskevaa tietoa tarjotaan koko väestölle
 - EPT-viestintäsuunnitelma
 - Nuoret kohderyhmänä huomioidaan
 - Viestinnän kärjet
 - Nuoret: tupakka- ja nikotiinituotteet sekä kannabis
 - Päihteiden välittäminen alaikäisille
 - Asenteet päihteitä kohtaan

Nostoja ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelmasta, toimenpiteet

Painopistealue 3: vaikuttavat toimenpiteet ja osaamisen lisääminen

- Pakka-toimintamalli kunnissa (Pakka-toimintamallin työkalut, esim. kuntalaisfoorumi, ostokokeet)
- Vaikuttavia päihde- ja pelikasvatuksen menetelmiä käytetään
- Vaikuttavia menetelmiä käytetään nuorisotyössä
- Puheeksiotto ja varhainen tuki sote-palveluissa (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, oppilashuolto, suun terveydenhuolto)
- Työparimalli mielenterveys- ja päihdepalveluihin
- Nuuskaton urheilu –toimintamalli (Josba Juniorit)
- Tapahtumat ja teemapäivät
 - Koulut, Riveria, Onttola
- Ammattilaisten kouluttaminen

Nostoja ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelmasta, toimenpiteet

Painopistealue 4: osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen

- Mahdollisuus osallistua päihdetilannekyselyyn ja ilmaista mieliteensä
- Kuntalaisfoorumit (esim. koululaisfoorumi, vanhempainilta)
- Nuorisovaltuustot
 - Esim. viestinnän/kampanjan suunnittelussa

Keskusteluun

1. Puuttuuko taustoituksesta tai suunnitelmaosiosta jotain oleellista, mitä haluaisitte lisättävän?
2. Tukevatko arjesta tulevat havainnot kappaleeseen 5 (Johtopäätökset) listattuja ilonaiheita, huolenaiheita ja kehittämistarpeita?
3. Muita huomioita tai kommentteja?